

Informačné a komunikačné technológie – faktor konkurencieschopnosti a stability subjektov agrosektora

Information and communication technologies – factor of competitiveness and stability of agro sector entities

Vladimír Popelka

Summary

The aim of the European policy is to improve the competitiveness of agriculture and to strengthen the dynamism of entrepreneurship in the agricultural production. Information superiority becomes an important factor of success. Information and communication technologies increase the possibilities of the utilization of the entity information system, integrate information flows, automate many processes, change the way of the entity management.. This contributes to the long-term competitive strength, stability and ability of our companies, organizations and Slovak Republic as whole, both in relation to EU member states, as well as to the rest of the developed world.

Key words

Competitiveness, stability, information and communication technologies, prosperity

---

Úvod

Informačné technológie nachádzajú svoje miesto v celom spektre informačného systému poľnohospodárskeho subjektu pre optimálne rozhodovanie reprodukčného procesu. Je potrebné vytvoriť také informačné prostredie, v ktorom poľnohospodárske subjekty nájdu svoj efektívny produktívny priestor v trhovom prostredí i svoje miesto v globálnej spoločnosti. Úroveň rozvoja a vývoja nových možností informačných technológií prináša v poľnohospodárskych subjektoch nové pohľady i nové námety a možnosti využitia. Efektívne využívanie informačných technológií sa nevyhnutne prejaví predovšetkým v konkurenčnom prostredí, do ktorého sa podnikateľské subjekty dostávajú.

Materiál a metódy

Jedným z výsledných cieľov transformácie slovenskej ekonomiky je plnoprávne členstvo Slovenska v Európskej únii (EÚ). Členstvo v EÚ predstavuje významnú ekonomickú zmenu v mechanizme fungovania národného hospodárstva. Vytvárajú sa obojstranne prospešné ekonomické väzby i v rámci agrárneho sektora. Jeho vývoj v nadväznosti na dodávateľské i spracovateľské odvetvia predznamenáva významné ekonomické výsledky v priereze celého národného hospodárstva. Otvorenie trhu členských krajín EÚ je zároveň i náročnou úlohou, ktorej trvalé riešenie bude závisieť na konkurencieschopnosti subjektov a ich uplatneniu na domácom i zahraničnom trhu. V plnom rozsahu sa to týka agrárneho sektora, ktorého podniky vyrábajú produkty európskeho trhu.

Zámerom európskej politiky je zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a posilnenie dynamiky podnikania v poľnohospodárskej výrobe. Predpokladá to podporu prenosu znalostí, podporu modernizácie a inovácie produkcie zameranú predovšetkým na malé a stredné podniky, reštrukturalizáciu poľnohospodárstva s cieľom zvýšiť jeho konkurencieschopnosť a stabilizovať výrobu i pracovné miesta na vidieku.

Výsledky a diskusia

Prioritami EÚ, ktoré vyplývajú z relevantných dokumentov EÚ sú hospodársky rast, pracovné miesta, trvalo udržateľný rozvoj a rovné príležitosti, čo všetko sú nevyhnutné predpoklady stability poľnohospodárstva. Napriek tomu, že poľnohospodárske subjekty sú v súčasnej fáze vývoja do značnej miery obmedzované regulačnými mechanizmami postupne sa reformujúcej spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ, prebiehajúce zmeny celého systému podpory majú v sebe rad prvkov, ktoré umožňujú využívať znalosti a dostupné možnosti pre tvorbu konkurenčných výhod a stabilnosti v meniacom sa podnikateľskom prostredí.

Ak je konkurencieschopnosť určitého ekonomického subjektu jeho schopnosť dosahovať v konkurenčnom prostredí výsledky zodpovedajúce cieľom subjektu a ich dynamike, je pre posudzovanie konkurencieschopnosti určitého subjektu nevyhnutné okrem stanovenia cieľov a voľby kritérií umožňujúcich kvantifikovať mieru dosahovania týchto cieľov, vymedziť i okruh faktorov determinujúcich a ovplyvňujúcich ich napĺňovanie.

Každý subjekt musí poznať a vedieť vyjadriť svoju filozofiu, mať predstavu o podstate svojej existencie. Musí poznať a vedieť vyhodnotiť trendy, ktoré poskytujú príležitosť alebo ho ohrozujú. Musí poznať a vedieť vyhodnotiť faktory úspechu a neúspechu. Musí poznať, ktoré podnikové procesy konkurencieschopnosti firme prospievajú alebo škodia. Musí poznať čo a ako treba vo firme zmeniť.

Presadenie sa v trhovom prostredí je závislé od zvyšovania kvality, znižovania výrobných nákladov, skracovania výrobných cyklov a následne rýchlosťou rozhodovania. To všetko vyžaduje zmenené a tomu zodpovedajúce nároky a požiadavky na podnikový informačný systém. Úspech podnikateľského subjektu je determinovaný schopnosťou účinného riadenia všetkých oblastí. Tomuto pohľadu a prístupu musí zodpovedať i požiadavka na úlohu a funkčnosť informačného zabezpečenia subjektu a efektívne využitie možností informačných a komunikačných technológií. Skutočnosť, že samotný subjekt v rozhodujúcej miere ovplyvňuje svoju vlastnú ekonomickú situáciu i jej perspektívu a v maximálnej miere nesie dôsledky svojho rozhodovania, nevyhnutne musí viesť k zvýšeniu záujmu o informácie a o využitie moderných informačných a komunikačných technológií.

Technologický vývoj, množstvo informácií, spôsobuje zotieranie hraníc rôznych odvetví. Hranice medzi jednotlivými odvetviami sa začínajú prekrývať. Firmy rozširujú svoje produkty prostredníctvom informačných a komunikačných technológií. Podniky majú v globálnej spoločnosti väčšie možnosti a zároveň čelia väčšej konkurencii. Synergickým efektom je dosiahnuť väčší zisk. Podniky sa snažia prispôbiť požiadavkám prostredia, prispôbiť mimo iné tiež proces získavania, spracovania a využitia informácií. V rozhodnutí ovšem podstatnou roli zohráva intuícia ľudského faktora.

Globalizácia je prirodzený a nevyhnutný proces integrácie spoločností na vyššej teritoriálnej úrovni ale nepochybne i na vyššej kvalitatívnej úrovni. Vzniká ako dôsledok prepojovania a prelínania národných ekonomík a je charakterizovaná vznikom globálneho konkurenčného prostredia. Je založená na výhodách vznikajúcich v konkurenčnom prostredí. Zároveň ale vyžaduje dosahovanie svetových parametrov v kvalite výroby, cenách a nákladoch, spoľahlivosti a službách. Globálna konkurencia zblízuje riadiace a manažérske koncepcie v celosvetovom meradle.

Je potrebné, ba nutné meniť organizačnú štruktúru subjektu a jeho podnikateľských procesov. Je potrebné systémovo zaviesť a používať systémy pre komplexné riadenie podniku, ktoré integrujú hlavné prevádzkové a riadiace funkcie, najmä v oblasti výroby, ekonomiky a ľudských zdrojov. Ich cieľom je detailný pohľad na celú činnosť subjektu.

Na vnútro podnikové aktivity, aby mohol manažment subjektu pružne prispôbovať podnik meniacim sa podmienkam okolia. Mať informácie s veľmi krátkou dobou odozvy o stave a vývoji nákladov a rentability jednotlivých stredísk, výrobkov či služieb. Mať informácie v rôznych časových i vecných prierezoch (podľa obdobia, teritória, zákazníkov...).

Pochopiteľne, že kvalitu informácií ovplyvňujú okrem iného aj prostriedky používané na ich spracovanie. To samozrejme podmieňuje aj aplikáciu informačných a komunikačných technológií v subjekte. Informačná prevaha sa stáva dôležitým faktorom úspechu. Informačné technológie zvyšujú možnosti využitia informačného systému subjektu, integrujú informačné toky, automatizujú mnohé procesy, menia spôsob riadenia subjektu.

Práve pochopenie a akceptovanie takýchto postojov a prístupov umožní vytvárať priaznivé podmienky pre systémové, komplexné riešenie problematiky informačných systémov zvýšením kvality informácií a zefektívnením informovanosti pri rozhodovaní. To predpokladá ale i podmieňuje prebudovanie informačnej sústavy na nových progresívnych princípoch, zodpovedajúcich súčasným ale aj budúcim obsahovým, technickým, organizačným i programovým možnostiam a potrebám.

Vďaka informačným systémom sa zlepšuje dostupnosť údajov, zefektívňuje rozhodovanie, zlepšujú sa podnikové procesy a skvalitňuje odozva na požiadavky zákazníkov. Informačné systémy podporujú integráciu a komunikáciu podniku s okolím, mobilnými vlastnými pracovníkmi, dodávateľmi, partnermi a zákazníkmi. Na Slovensku je vidieť vyššiu mieru zavádzania komplexných podnikových aplikácií. I keď prínosy zavedenia informačných systémov sa v mnohých firmách obtiažne vymedzujú a často to nedokážu ani samotní manažéri spoločností. Vo všeobecnosti sú hlavnými prínosmi zavedenia informačných systémov zlepšenie, skrátenie účtovnej závierky, zníženie stavu zásob, zvýšenie produktivity práce, zlepšenie spracovania zákaziek, zníženie administratívnych nákladov, zníženie nákladov nákupu a pod.

Dôležité je informácie nielen získať, ale ich aj vhodne spracovať, použiť a ochrániť pred nepovolanými osobami. Bezpečnosť sa stáva jednou z najviac sa rozvíjajúcich oblastí potrieb informačných technológií.

Úlohou informačných systémov už nie je iba slúžiť ako zhromaždisko údajov o operáciách a transakciách podniku, ale byť nástrojom na zvýšenie celkovej efektívnosti podniku a na rast jeho hodnoty. Úspešnosť podnikania závisí od schopnosti a flexibility manažmentu prispôbiť sa vytváraným možnostiam, čo sa prejavuje schopnosťou podniku určiť a implementovať konkurencieschopnú stratégiu do svojho podnikateľského prostredia. To zároveň zdôvodňuje efektivity využívania informačného systému, ktorými sú:

- integrácia finančných informácií,
- integrácia informácií o zákazníckych objednávkach,
- štandardizácia a urýchlenie výrobných procesov,
- plynulejší priebeh výrobného procesu,
- zviditeľnenie procesu plnenia objednávok v rámci podniku,
- štandardizácia informácií o ľudských zdrojoch a pod.

Razantné tempo vývoja IKT a vznik nových konkurentov núti včas identifikovať význam aktuálneho vývoja pre ďalší osud firmy, presadiť firmu ako digitálneho dodávateľa na internete s dosahom do adekvátneho elektronického inštrumentária. Pozitívne následky a dôsledky digitalizácie sú: použitím nových IKT možno zefektívniť úlohy a procesy fungovania i marketingu/manažmentu podnikov a firiem, tiež možno zvýšiť inovatívnosť a zásadné inovácie produktov a zlepšiť ponuku pre zákazníkov.

Toto všetko prispieva k vytýčeniu a dosahovaniu najdôležitejších strategických cieľov dlhodobého rozvoja SR v EÚ. Prioritu v týchto cieľoch majú predovšetkým – zvyšovanie zamestnanosti a životnej úrovne väčšiny našich občanov práve aj cez dosiahnutie e-gramotnosti aj cez výrazný rast disciplíny, etiky, produktivity a kvality práce, efektívnosti všetkých procesov v smere rastu sofistikácie, pridanej hodnoty a finalizácie našich produktov určených pre domáci i zahraničný trh. A teda následne sa možno dopracovať aj k dlhodobejšej konkurenčnej sile, stabilite a schopnosti našich podnikov, firiem, organizácií a celej SR tak vo vzťahu k členským krajinám EÚ, ako aj k ostatnému vyspelému svetu.

Súhrn

Zámerom európskej politiky je zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a posilnenie dynamiky podnikania v poľnohospodárskej výrobe. Prioritami EÚ, ktoré vyplývajú z relevantných dokumentov EÚ sú hospodársky rast, pracovné miesta, trvalo udržateľný rozvoj a rovné príležitosti, čo všetko sú nevyhnutné predpoklady stability poľnohospodárstva. Informačná prevaha sa stáva dôležitým faktorom úspechu. Informačné a komunikačné technológie zvyšujú možnosti využitia informačného systému subjektu, integrujú informačné toky, automatizujú mnohé procesy, menia spôsob riadenia subjektu. To prispieva k dlhodobejšej konkurenčnej sile, stabilite a schopnosti našich podnikov, firiem, organizácií a celej SR tak vo vzťahu k členským krajinám EÚ, ako aj k ostatnému vyspelému svetu.

Kľúčové slová

Konkurencieschopnosť, stabilita, informačné a komunikačné technológie, prosperita.

Literatúra

1. HENNYEYOVÁ, K.: Informačné technológie a nová ekonomika. In: Zborník anotácií z medzinárodnej vedeckej konferencie „K aktuálnym otázkam v PPK po vstupe SR do EÚ“. Račkova dolina, 2004, s. 52. ISBN 80-8069-368-4.
2. KORCOVÁ, Z.: Informačná spoločnosť, IKT a vzdelávanie, In: Zborník z medzinárodnej konferencie „Informačné technológie vo vzdelávaní“, CD nosič, Nitra, 2003, ISBN 80-8069-242-4 zborník na CD
3. ŠAJBIDOROVÁ, M. – TÓTHOVÁ, D. Súčasný stav a perspektívy rozvoja informačných a komunikačných technológií v poľnohospodárstve. In Acta oeconomica et informatica. 2004, s. 4-7. ISSN: 1335-2571

Adresa autora:

Vladimír Popelka, doc. Ing., CSc.

Katedra informatiky FEM SPU v Nitre

e-mail: Vladimir.Popelka@uniag.sk

Oponent: doc. Ing. Klára Hennyeyová, CSc